

Tulekera pani põllulapi põlema

Septembri alguses liikus Virumaal kõrgepingeliini mööda salapärane tulekera, mis süütas põllu ja ohustas elumaju.

Ain Kallis

Möödunud aasta novembris levis Kanadas amatöörvideo, millel Huw Griffiths Montrealist tabas hetke, kui võimas tulekera liikus piki tänavaäärset elektriliini.

“Karda elektrit, see on alati väga ohtlik asi!” hoiatas vanaisa mind juba aastakümnete eest.

See õpetussõna tuli meelde, kui mõne päeva eest sain kirja Eleringist, kus kirjeldati pühapäeval, 7. septembril Assamalla kandis juhtunud kummalist sündmust: 330kilovoldise kõrgepingeliini all läks põlema hiljuti koristatud viljapõld. Tuli levis paarihektarisele alale ja hakkas ohustama ka elumaju. Pritsimeestel kulus põlengu kustutamiseks pool tundi.

"Keevitamine" põllu kohal

Läheduses elavad inimesed rääkisid elektrimeestele-ekspertidele, et enne põllu süttimist kuuldi kõva pauku. Tavaliselt kaasneb kõmakas elektrilühisega, seekord aga liin välja ei lülitunud, järelikult lühist ei olnud.

Lõpuks saadi jutule mehega, kes nägi sündmust pealt. Tema sõnul liikus mööda kõrgepingeliini juhet “tulekera”, mis suure pauguga mastini jõudes alla kukkus. Allakukkumine olevat näinud välja kui sulametalli tilkumine või voolamine.

Nelja päeva pärast tuli asja uurima juba suurem uurijate rühm termovisioonseadmega ning binoklitega, aga mingeid märke juhtmetel, isolaatoritel ega maapinnal ei leitud. Ainus võõras asi põllul oli tühi jahipüssipadrundi kest, märkisid vaatlejad.

Esimene mõte, mis kõigil peast läbi käis, oli, et tegu võis olla keravälguga. Need ju teevad vahel niisuguseid tempe. Ka äikeselise 1998. aasta juunikuus olla Tartumaal nähtud tulekera liikumas elektriline pidi. Nüüd oli ilm aga selge, tuul nõrk ja äikest ei täheldatud kusagil Eestis.

Internetist sarnaseid juhtumeid otsides selgub, et ega sellised elektrinähtused just väga haruldased olegi.

Sähvatusi liinidel oleme vast kõik näinud, kui tuul juhtmed kokku ajab või kui oksad liinidele langevad: moodustub ere kaarleek nagu keevitamise ajal, tekivad volukatkestused. Samuti lendavad väikesed, kuid valusad staatilise elektri sädemed, kui kõndida sünteetilisel vaibal ning puudutada metallesemeid.

Möödunud aasta novembris levis Kanadas amatöörvideo, millel Huw Griffiths Montrealist tabas hetked suure tulekera liikumisest tänaval piki elektriline, kuni tekitas volukatkestuse. Kuna selline juhtum oli juba teine tol tormisel päeval, olevat mees filmimiseks valmis olnud. Ja vedaski!

Salapärane juhtum

“Keevitamist” kõrgepingeliinidel tulevat ette üsna sageli, et see aga jäädvustatakse, on väga haruldane.

Kuna temperatuur kaarleegis võib ulatuda tuhandetesse kraadidesse, siis selliste juhtumitega kaasnevad tavaliselt ka liinide kahjustused traatidel. Pole mingi ime, et metall sulab.

Tugevate tormide või tornaadode aegu tehtud videod näitavad võimsaid valguga sarnanevaid sähvatusi liinide kohal.

Seda, kas liinidel möllab välg või kaarleek, pidavat näitama sähvatuse värv – kui see on rohekas või türkiisikarva, pole tegu taevase elektriga. Samuti kaasneb äikesega muidugi tüüpiline müristamine, mitte pauk.

Üks asi on Virumaa juhtumiga jäänud salapäraseks – see on nähtavate kahjustuste puudumine liinidel.